

מבשר טוב

ס"ג פרשת תצוה – זכור תשע"ה

שבת שבע ברכות לנכדת כ"ק אדמו"ר שליט"א

עיה"ק ירושלים תובב"א

מאמר מחיית עמלק הפנימי

המלחמה מתחוללת משני קטבים הפוכים, מצד אחד נגד הגאווה שמחדיר עמלק בהצלחה הגשמית – ומאידך כנגד השפלות המזויפת שמחדיר עמלק ייאוש ומורך בעבודה הרוחנית.

א

התמיהה בעונשו של משה שלא נזכר בפרשה – ובירור זכירת מחיית עמלק הלכה למעשה

"ואתה תצוה את בני ישראל, ויקחו אליך שמן זית זך, כתית למאור, להעלות נר תמיד" (שמות כז, כ). פתיחת הפרשה בלשון "ואתה תצוה" משונה מכל פרשיות שבתורה, שבכולם פותח הכתוב "וידבר ה' אל משה לאמר", שלכל הדברות ולכל הציוויים קדמה קריאה (רש"י ויקרא א, א), ובכאן דילג על פסוק זה, ולא נזכרה הקריאה למשה רבינו ע"ה.

וכתב בזה בבעל הטורים על אתר, וז"ל: "לא הזכיר 'משה' בזה הסדר, מה שאין כן בכל החומש, שמשעה שנולד משה אין סדר שלא הוזכר בה. והטעם משום שאמר (להלן לב, לב) 'מחני נא מספרך אשר כתבת', וקללת חכם אפילו על תנאי באה (מכות יא.), ונתקיים בזה" עכ"ל.

והיינו, שלכך לא הזכיר הקריאה למשה, וכן בכל הפרשה כולה אין משה נזכר. משום שאמר על עצמו "מחני נא מספרך", נתקיים זאת בהאי פרשא דידן, שנמחה שמו מן הספר, ולא נזכר בכל הפרשה כולה.

וכבר מפורש הדבר בזוהר הקדוש (ח"ג דף רמו.) וז"ל: "תלת אינון דגרמין ביש לגרמייהו כו', מאן דלייט גרמיה כו'. מאן לן רב ממשה, דאמר (שמות לב לב) 'ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת', ואמר לצורך. ואף על גב דקודשא בריך הוא עביד רעותיה, עם כל דא לא אשתזיב מעונשא. והא אתמר, דלא אדכר בפרשת 'ואתה תצוה', ואתמחי מתמן, והא אוקמוה" עכ"ל.

ובפשטות משמעות דבריהם, שנענש משה במה שלא נזכר שמו בפרשה. וכאשר ייסד בעל הטורים האי דינא מחמת קללת חכם דקיימא לן שאפילו על התנאי היא באה, ולפיכך לא אשתזיב מעונשא.

אך זאת יפלא להבין שייענש משה רבינו ע"ה בדבר שמסר נפשו על ישראל במדרגה הנעלה ביותר, כאשר מתנפל ומשתטח בתפילתו על ישראל עד שמוסר את עצמו לכפרתם, ומוכן להיאבד משני עולמות. שכוונת 'מחני נא מספרך' הוא איבוד גמור בזה ובבא, מכל העולמות כולם, שנמחה אף מן התורה, כמי שלא היה משה מעולם. וכיצד יתכן להעניש על מסירות נפש עצומה זו, ועל כרחק לאו מחמת עונש לקלל את משה חלילה אתינן עליה, והדבר צריך ביאור באר היטב.

"זכור את אשר עשה לך עמלק, בדרך בצאתכם ממצרים. אשר קרך בדרך, ויזנב בך כל הנחשלים אחריך, ואתה עייף ויגע ולא ירא אלקים. והיה בהניח ה' אלקיך לך מכל אויביך מסביב, בארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה לרשתה, תמחה את זכר עמלק מתחת השמים, לא תשכח" (דברים כה, יז-יט).

נצטוונו כאן בשבת זכור במצות עשה דאורייתא של זכירת מעשה עמלק, ובאיסור לאו דלא תשכח. ומלבד מצות הזכירה המתקיימת בדיבור ובזיכרון, שאנו זוכרים ומזכירים מתוך קריאת הפרשה שבספר. מצווים אנו גם במחייתו של עמלק למעשה, "מחה תמחה את זכר עמלק וגו'". שיש כאן מצוה בדיבור ומצוה בעשייה, כמבואר בסוגיא

דמגילה (יז). שיש מצוה בזכירה ומצוה בעשייה, ואיתקש זכירה לעשייה ע"ש. ואנו מקדימים שבת זכור לפני הפורים, להקדים זכירה לעשייה, והזכירה מביאה לידי עשייה (מנחות מג:).

וברור אם כן תכלית הזכירה להביא לידי עשייה, שמתוך זכרון מעשה עמלק יימחה מן הלב. והגם שקיומה הפשוט של מצות מחיית עמלק אינו מצוי בזמנינו, אחר שבלבל סנחריב את כל האומות, מכל מקום יסודה של מצוה אינו בטל. וכבר ייסד הבעש"ט הק' ז"ע בכל התורה כולה, אפילו במצוות רחוקות שאינם שייכות כלל בזמן הזה, כדוגמת פרה אדומה וכיוצא, שבהיות התורה הקדושה נצחית, הרי היא שייכת ונוהגת בכל דור ודור ובכל איש מישראל, ויסוד המצוה בודאי נוהג תמיד. וקל וחומר במצוה רבה זו, שזכירתה נוהגת אף בזמן הזה מדאורייתא, הרי בודאי שגם עשייתה שהיא תכלית הזכירה להביא לידי מעשה, נוהגת ושייכת גם בזמנינו אנו.

ואם כן עלינו לברר ולדעת אל נכון, כיצד תתקיים למעשה זכירה זו שאנו מזכירים למחיית עמלק מתחת השמים, ומה עלינו לעשות ולקיים הלכה למעשה ביסודה של מצוה בדבר השייך לכל אחד ואחד. לקרב הדברים אל הלב, שנדע נאמנה מה היא מחיית עמלק בימינו, וכיצד יימחה זכר עמלק מן הלב, להפקיע את זכרו מן העולם, וצריך ביאור.

ב

עמלק המשפיל והמייאש את האדם

ואשר ייראה בעזה"ת, הנה התבאר אמש בליל שבת קודש יסודו של המלך בגאווה ורום לב, על דרך שתקנו בנוסח אשר הניא (ברכת המגילה לאחריה): "גאה בעשרו וכרה לו בור, וגדולתו יקשה לו לכד". כאשר האריכו בזה הרבה בספרים הקדושים, "עמלק" בגימטריא "רם", שמביא ומחדיר גאווה והתנשאות בלב, וכמשנ"ת בזה באורך.

אך מאידך נראה עתה בדרך הפוך, במה שמביא עמלק שפלות פסולה בלב, להשפיל את האדם להחלישו ולייאשו, רחמנא ליצלן.

ויסודות הדברים מבוארים בסה"ק עבודת ישראל להמגיד הקדוש מקאזניץ זצלה"ה (פרשת זכור ד"ה זכור את), וזל"ק: "הענין הזה, מפני שעמלק בטומאתו וברשעותו הכניס במלחמה אז איזה ניצוץ וענין רע בלב כל איש אשר לא לחם כנגדו כראוי. כי עיקר ענין עמלק הוא היצר הרע צורר כל אדם, וזה 'מלחמה לה' בעמלק מדור דור' (שמות ח, טז), דהיינו שבכל דור ובכל שעה היא המלחמה הגדולה אשר אנחנו נלחמים תמיד כל ימי היותנו על הארץ. כי 'עמלק' נוטריקון עמל קסם ומרי".

"וזה 'זכור את אשר עשה לך עמלק', לך ממש, שעשה בקרבך ענין עמלק, עמל קסם ומרי. 'אשר קרך בדרך', קרך הוא מלשון קרירות שהקר אותך מהתלהבות, שראוי להיות כל אדם בלבו כמוקד אש לפני ה' תמיד. והיצר הרע מקרר את האדם ומעצלו, ובא אליו בכמה מיני פיתויים ומתנכר בלבושים ועניינים, עד שמפתה את האדם ואומר לאדם: מה לך תיגע לריק ותלד לבהלה, הלא אתה עשית כמה עבירות עד אין מספר, וכבד ממך הדבר לעשות תשובה כראוי, ולסגף מה שאתה חייב. לכן למה לך ללמוד תורה ולהתפלל בכוונה, ועליך נאמר 'זבח רשעים תועבה' (משלי כא, כז). ואין בידך לא משלוות העולם הזה, וגם נכזבה תוחלתך לעולם הבא, ותירש תרתי גיהנום. שמע נא על כל פנים, ושמח בחור בילדותך בעולם הזה, ואכול ושתה וייטב לך היום, ואל תדאג דאגת מחר לעולם הבא וכו'".

"ועוד כהנה מדבר היצר הרע בלב האדם, עד שמפילו בעצלות בעבודת ה' יתברך, ומחזק לבו למרות עיני כבודו, עד שמוליכו כשור לטבח. – לזה הזהיר הקדוש ברוך הוא, 'זכור את אשר עשה לך עמלק אשר קרך בדרך', שהקר אותך כשאתה הולך בדרך ה' וכו'" עכל"ק.

והיינו, שמחדיר עמלק הפנימי שנכנס בייצר לב האדם שפלות ומורך וייאוש בלבו של אדם פנימה, מקרר את האדם ומייאשו בעצלות ורפיון, לרפות את ידיו שאינו ראוי ואינו שייך לגשת את הקודש. במחשבות של ייאוש: "מה לך תיגע לריק ותלד לבהלה, הלא אתה עשית כמה עבירות עד אין מספר, וכבד ממך הדבר לעשות תשובה כראוי. למה לך ללמוד תורה ולהתפלל בכוונה, עליך נאמר 'זבח רשעים תועבה'. אין בידך לא משלוות העולם הזה וגם נכזבה תוחלתך לעולם הבא. שמע נא על כל פנים, שמח בחור בילדותך בעולם הזה, ואכול ושתה וייטב לך וכו'", שכל אלו הפיתויים באים להשפיל את האדם ולהוריד מעלתו בעיניו מטה מטה.

על דרך שפירשו בספרים הקדושים: "זכור את אשר עשה לך עמלק, אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחרך, ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים". היינו שכל זאת הנזכר בפסוק הוא המשך מה שעשה לך עמלק, שהכתוב מפרש והולך את אשר עשה לך עמלק, שהכניס בך קרירות, ועשה ממך מזנב בך, והוא שעושה אותך 'נחשלים אחרך',

שתחוש ותחשוב כי אתה מן הנחשלים אחריו. וכן עשה לך עמלק שאתה עייף ויגע וכו', שמחדיר בלבך פנימה כל העת תמיד שתשכנע את עצמך, שאתה עייף ויגע ולא ירא אלקים.

ועיקר תכלית כוונתו של עמלק פנימי זה, הפוכה מבחינה שנתבארה אתמול שמביא הגאות ללב, שהוא מביא שפלות פסולה ועכורה לייאש את האדם לרפות את ידיו, ולהביאו אל החידלון הגמור ולהרחיקו לגמרי מאש שלהבת פנימיות נשמתו וחלק אלקי שבקרבו פנימה.

וכן הוא בתורת זקני הקדוש זצלה"ה בדברי בינה פרשא דידן (דף ריג.), וכיסוד דברי המגיד הק' הנ"ל. וזל"ק: "והנה כוחו הרע של עמלק ימח שמו היה, שכאשר ראה שישראל נפלו מעט ממדריגתם, ורפו ידיהם מעט מהתורה, רצה להכניס בהם יאוש גדול, שאין להם עוד תקנה ח"ו. והכניס במ ח"ו ספק בעצם הדבר, לומר 'היש ה' בקרבנו' (לעיל יז, ז)."

"וזהו מצות 'מחיית עמלק', כי כתוב 'ואתה עייף ויגע ולא ירא אלקים'. היינו, שאפילו כאשר תראה באמת שאתה עייף ויגע, אם אז תתחזק ולא תשכח אותו יתברך, ותתדבק בו יתברך, ותדע באמת שאין פירוד ח"ו בין ישראל לאביהם שבשמים, והוא יתברך דבוק תמיד באיש הישראלי, והאיש הישראלי שייך אליו, זהו הסימן שזכית למחות כוחו של עמלק מן העולם וכו'" עכ"ל"ק.

והיינו, שכל זאת מחדיר בך עמלק, שאינך קשור ואינך שייך חלילה להשם יתברך, ולא לך חלק ונחלה בקדושה, כי נפרד אתה עייף ויגע ולא ירא אלקים. וזוהי השפלות הגדולה שמשפיל ומוריד עמלק את איש ישראל לדיוטא התחתונה ביותר על ידי הייאוש הגדול שמביא בלב.

כמו שכתבו בספרים הקדושים, שהייאוש הוא הנפילה הגדולה ביותר, כאשר איש ישראל מתייאש בעצמו, וחדל לחתור ולנסות להעלות את עצמו לגדול ולהתפתח ולהתעלות. ופעמים רבות שמכשיל השטן את האדם בעבירה, ואין עיקר רצונו בעבירה עצמה, כי אם אל הייאוש והקיפאון החזק שיבוא אחריה בלב, שבתוצאת העבירה מביא את האדם לייאוש, כשמתייאש מעצמו בראותו כמה כושל ונופל הוא תמיד נפילה אחר נפילה. וכשהאדם מתייאש הרי הוא מסור ואזוק בתוך הידיים של הסטרא אחרא, כי בכישלון העבירה עדיין אין השטן מובטח שהאיש בידו, כי ברגע אחד מתהפך עצמו וחוזר אל המצוה. אבל כשהביאו אל הייאוש, שלא יאמין בעצמו יותר, ויכניס הרבה עצבות וחושך בעמקי לב, שיהיה האדם מלא ייאוש ואכזבה מרה, ומחשבותיו תמיד נתונים עד כמה תוחלתו נכזבה, ושאיין לו כמעט שום אפשרות להגיע אל הטוב וכו', במחשבות שכאלו אסור הוא ונתון בידיים של הסטרא אחרא, שמתוך הייאוש נצחו עמלק וכבשו, שלא ינסה עוד לשוב ולהתעלות, כי המיאוש כישלוננו וחוסר הצלחתו מובטחת.

וזהו ההשפלה שמשפיל עמלק לב ישראל, פסולה ועקורה משורש הקדושה, היפך מה שצריך להתרומם בעבודה ובקדושה, כד"א (דה"ב יז, ו) "ויגבה לבו בדרכי ה'", בהערכה עצומה וידיעה נאמנה עד כמה חשובה וגדולה עבודתם של ישראל בכל עת ומצב.

ג

עיקר קושי הגלות בהסתרה שבתוך ההסתרה

והנה טעות יסודית היא במה שחושבים ענין הגלות שאנו עוברים, בייסורים וצרות לכפרת העוונות מתוך הלחץ והדחק. אף שבוודאי גם זה חלק גדול בגלות, כמו שהבאתי כמה פעמים מדברי הבאר מים חיים (ריש פרשת חיי שרה) וקדושת לוי (ליקוטים פרשת וישלח) שאין לך אדם מישראל בגלות המר הזה, שאין לו חבילה של ייסורים ועגמות נפש ה' ירחם. וכמ"ש הרה"ק מבארדיטשוב, שאף העשירים שנדמה אולי שנהנים משלוות עולם הזה, הרי כשנכנסים אצלי להסיח ליבם בקודש פנימה, פורקים גם הם חבילות צרותיהם וצרות צרותיהם, שכל אחד בישראל סובל עול הגלות המר הזה. ובפרט בעקבתא דמשיחא שאנו מלאים צרות יגון ואנחה מבית ומחוץ רחמנא ליצלן.

אך עיקרה של גלות היא בירידה הרוחנית והסתר הפנים שבישראל, שהחשכות הנוראה שיש בישראל, שאין רואים ואין מכירים בכלום, זה הוא עיקר היותר קשה שבגלות.

כמו שאמר הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, שעיקר מה שהוא מתיירא בגלות הוא מן ההסתרה שבתוך הסתר, כד"א (דברים לא, יח) "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", שהוא הסתר בתוך הסתר. וכמ"ש בסה"ק תשואות חן (פרשת ויחי) וזל"ק: "שמעתי מהרב המוכיח שאמר משם הבעל שם טוב זצוק"ל, שזו ענין התוכחה 'ואנכי הסתר אסתיר', שההסתרה גופו אצלו בהסתרה, ואינו מאמין על כל פנים באמונתו שוודאי טוב גנוז בה. כי כשהוא על כל פנים מאמין באמונה שוודאי טוב גנוז בה, הגם שאינו מבין הטוב, מכל מקום נמתק הדין ממנו. והוא סוד דינא קשיא

ודינא רפיא. ומרגלא היה בפומיה שמאוד אני מפחד ונרתת מזה ההסתרה הנקראת הסתר אסתיר, יותר מההסתרה גופה" עכל"ק.

וביאור ההסתרה שבתוך ההסתרה, הוא במה שההסתרה גופא היא בהסתר. כי בהסתר ראשון הידוע וניכר כהסתר, אמנם אין רואים גילוי שכינה כבזמן הבית, ובדורות שלפנינו שזכו וראו בגלוי בצדיקים גלויים וכיוצא, ובעקבתא דמשיחא מוסתרת השכינה. – אך מכל מקום יודעים שזהו רק 'הסתר', ומבעד ההסתר הכל שריר וקיים, והשכינה הקדושה עמנו בתוכנו, והכל מכוון לטובתם וישועתם של ישראל. – אבל הסתר שני בא כדי להסתיר את ההסתר, שתהיה ההסתרה עצמה בתוך הסתרה, ולא יידעו ולא יבינו שאין כאן אלא הסתר, רק חושבים לדאבון לב שזה המצב הנראה מבחוץ בחילול ה' וחילול הקדושה הוא האמת חלילה, וכך צריך שיהיה רח"ל, כאשר מנצלים זאת כוחות הטומאה להתריס בישראל, שווא לכם עבוד אלקים, ואין תוחלת ואין תקווה עפרא לפומייהו.

וזאת ההסתרה היא עיקר קושי הגלות, כאשר מאבדים ישראל את הערך ואת החשיבות שבתורה ומצוות, ונחשכה ונכבית להט האמונה הפנימית היוקדת כאש שלהבת, שאין כאן רק הסתר במה שאין רואים תועלת העבודה וקיום המצוות, ותוצאות הנוראות שבעבודתם של ישראל בגלות, כמה פועלים ועושים בשמים ממעל ובכל העולמות. שכאשר נכנס זה ההסתר בתוך הסתר, מאבדים ישראל כל החשק והרצון וההתלהבות שבאמונה הפנימית בעבודתם, ונכבה זיק התקוה הפנימי, עד שדועך והולך ונעזב חלילה מן הכל, כשהיאוש והחידלון מתגברים.

ולפיכך עיקר עבודתנו עתה בגלות קשה זו, להתגבר כנגד ההסתרה שבתוך ההסתרה, להכיר ולהבין שבוודאי גם שם נמצא השם יתברך, והרי עבודתנו חשובה ומקובלת עד מאוד בזמן הגלות עוד יותר מעבודתם של ישראל בזמן הבית. וכבר הארכתי בדבר במאמר "ברכה של גלויות" ואין לכפול הדבר, עיין שם במקורות נאמנים, עד שעלתה התמיהה להבין תפילותינו ובקשותינו על הגאולה, מאחר שכל כך נתעלה חשיבות עבודת הגלות יותר מן הגאולה, עיין שם באורך.

ובסה"ק קדושת לוי פרשא דידן, כתב בתוך דברי קדשו: "לכן אמרו רבותינו ז"ל דלעתיד לבוא יהיו ישראל ראויים לעשות עבודה ככהן גדול. אך עתה בשעה שעשו את המשכן, אז היה רצון השם יתברך להיות עבודה בכהנים דייקא. לכך לא רצה ליחס המצוה זו לעצמו לייחס שמו, רק אמר לו ואתה תצוה את בני ישראל" עכל"ק עיש"ה.

ולמדנו מעומק דברי קדשו דבר גדול, שבעיקר הדבר יהיה לעתיד לכל איש ישראל לעשות העבודה ככהן גדול שבפרשתנו העובד בשמונה בגדים. ומהאי טעמא אין מיוחס הדבר לציווי ה', ולא נאמר 'וידבר ה' אל משה' כבכל פרשיות התורה. משום שבעיקר הדבר מצד השם יתברך יכול כל איש מישראל לקבל אותה מדרגה של הכהן הגדול. ורק עתה לפני זמן התיקון נעשית העבודה בכהנים, ולכן אמר ואתה תצוה, שיתייחס הדבר אל משה המצוה כן לעת עתה, אבל מצדו יתברך כל איש ישראל כהן גדול.

צא ולמד עד היכן מגעת מדרגתו הנפלאה של כל איש מישראל, שהרי הוא ככהן גדול ממש.

ויותר מזה העלה דו"ז זצללה"ה בסה"ק ארון עדות (פרשת אחרי ו), שבזמן הגלות נחשבת תפילות ישראל של כל יהודי, כתפילת הכהן גדול בקודש הקדשים ביום הכיפורים. וזל"ק: "שכל עבודת יום הכיפורים הנעשה לפני ולפנים, אפשר לעשות גם לדורות בתורה ותפלה עבודת שפת"ם, על דרך ונשלמה פרים שפתינו. והעושה עבודה בשלימות, הוא ממש בבחינת כהן גדול ביום הכפורים, ויכול לפעול ישועות עבור ישראל. ולא רק ביום הכיפורים, אלא גם בשאר ימות השנה בכל עת תמיד, כי בזמן המקדש היה יכול להיות זמן מוגבל מתי יבוא אל הקודש פנימה, אבל עתה בזמן הזה שאין לנו מקדש וישראל שרויין בצער ר"ל, וצריכים לישועה בכל עת ובכל שעה, אין שום הגבלה כלל, ויכול אדם לשפוך שיחו לפני ד' בכל עת שירצה וכו', ומתי שיקראו תעשה להם עת הרצון של יום הכיפורים ותקבל שוועתם ותושיעם והבן" עכל"ק עיש"ה.

ונראה בעומק הדברים, מכיון שעתיד כל איש ישראל לעתיד לבוא להיות עבודתו כבחינת הכהן הגדול ביום הכיפורים לפני ולפנים, שהיא מדרגת הגילוי הגדולה ביותר שבישראל, בהתגלות שכינה פנים אל פנים. – לכן צריך 'חינוך' לעבודה נעלה ולמדרגה נפלאה זו. וכמו שמבואר בסוגיא דפרק קמא דיומא (דף יב.). שצריך 'חינוך' לעבודה, ולא יתכן שום עבודה בקודש בלא שיהיה לה חינוך מלפניה, כדקיימא לן בכל כהן שצריך חינוך, ומנחת החינוך, ובכל כלי שרת, ובוודאי בעבודת הכהן גדול שצריך חינוך אל העבודה, ואי אפשר ליפול בבת אחת בעבודת הקודש במעלה העליונה בלא חינוך. ולמסקנא דסוגיא שם עולה, אחר שנגזר 'שמן המשחה' שהיה מקדש ומחנך את הכהנים ואת כל כלי המקדש כמבואר בפרשתנו. הרי שנעשה החינוך בהרגל עבודה, דקיימא לן "עבודתם מחנכתן" עיין שם.

ואם כן כמו כן כלפי מעלתו של כל איש מישראל, שצריך להתעלות לעתיד למדרגה העליונה של הכהן הגדול ביוהכ"פ לפני ולפנים. צריך גם כן 'חינוך' לעבודת הקודש, ועבודתן מחנכתן להגיע לאותה דרגה. – ועל כך צריכים

אנו בגלות החושך לעשות כל אותה עבודה עילאה וחושה, שנעשה בזה "עבודתן מחנכתן", שבכל נפעל ומתקדש איש ישראל מתוך שיכיר ויעריך גודל חשיבות עבודתו, ויידע להפנים ולרומם מאוד את עבודתו הגדולה שבגלות, שהיא כמדרגת הכהן גדול לפני ולפנים. ומתוך אותה גדולה ככהן גדול שבלות וההסתר והחשכות, כשאין רואים ואין מרגישים זאת כלל, רק מאמינים ובוטחים בדבר. – מתוך כך מתחנכים ועבודתן מחנכתן אל אותה דרגה עילאה שתהיה לעתיד לבוא בגלוי, אחר שיוסרו כל ההסתרים, להתוודע ולהגלות לעיני כל ישראל, מדרגתם הנפלאה של כל איש מישראל ככהן גדול העושה עבודתו בשמונה בגדים כמבואר.

ונמצא לפי זה עיקר חינוך העבודה שאנו עובדים בגלות, היא במה שנדע ונכיר גודל עבודתנו ככהן הגדול. וכמו בדין 'עבודתן מחנכתן' שהוא נעשה מתוך הרגל אותה עבודה עצמה שצריך להתחנך אליה, כמבואר שם בסוגיא, וכלי השרת מתקדש בעצם תשמישו שנועד לו, ובכך עבודתם מחנכתן. כן הוא בענין החינוך הזה, שאנו מחנכים את ישראל בעבודת הגלות לקראת העבודה השלמה בעולם התיקון. הרי שגם בזה דין 'עבודתן מחנכתן' הוא באותו סדר עבודה, שנדע ונכיר גודל מעלת העבודה וחשיבותה ככהן גדול ממש, שמתוך כך מתחנכים ישראל ומתקדשים להתעלות ולהכיר במעלתם הפנימית הגדולה ועוצם חשיבות מעשיהם כעבודתו של הכהן גדול ודו"ק.

וכבר הבאנו בליל שבת קודש, מ"ש בישמח ישראל (פרשת שמות) גודל ערך חשיבות 'אנחה' אחת שנאנחים ישראל ונאנקים בגלות המר, אף שאין בה שום תפילה או מעשה מצוה, רק באנחה בלבד תעל שוועתם אל האלקים, עיין שם.

ולמדין אנו מזה, כמה גדולה וחושה ערך עבודתם הנפלאה של ישראל, ובפרט מתוך חשכת הגלות וקושי הנסיונות הנוראים שבעקבתא דמשיחא. וכאשר הזכיר רבות פעמים כ"ק אאמו"ר זצלה"ה בסה"ק חלקת יהושע, בגודל חשיבות אף של מילה אחת של קדושה באמת, ואף פסיעה אחת או תנועה אחת, שעושה איש ישראל לשמים, בכוחו לפעול בה גדולות ונצורות. ועיקר עבודתנו בזו הגלות, הוא להאמין בכך בכל לב ונפש, עד כמה פועלים ועושים אנו גדולות ונצורות בשמים ובארץ.

וכבר הבאתי הרבה מ"ש הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל זצלה"ה, בסה"ק לקוטי תורה (דף ג) וז"ל: "וצריך להאמין באמונה שלימה, כשאדם מנענע אפילו באצבע קטנה, מנענע עולמות עליונים רוחניים, כמ"ש הבעל שם טוב ז"ל, וצריך להבין כי כל האדם כלול מכל העולמות וד"ל" עכ"ל"ק. ומבואר מזה עד כמה גדולה השפעתו הברוכה של איש ישראל, ותוצאות פעולותיו, שאפילו נענוע בעלמא של אצבע קטנה, שמנענע איש ישראל את עצמו לטובה, הרי הוא מנענע בזה עולמות עליונים רוחניים, כי הכל בכל תלוי ועומד בכל העולמות בשמים ושמי שמים, בפעולתם ועבודתם של ישראל לתתא.

ואדרבה ככל שיותר מתגבר חושך הגלות, והצרות והלחץ עולה למעלה ראש, יותר היא חשובה כל פעולה קטנה של ישראל. וכן אנו רואים בדין "ונשלמה פרים שפתינו" (הושע יד, ג), שבמה שנצרכו בזמן הבית עבודה שלמה שבקרבת בקר וזבחים, הנשחטים ונקרבים על גבי המזבח, הרי עושים אנו כיום בשפתינו בלבד. כדקיימא לן הלכתא (מנחות קי). "כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם וכו".

ועד כמה חשובה עבודת שפתי"ם של ישראל כקרבת ממש, נוכל ללמוד ממה שדנו האחרונים ובשיירי כנסת הגדולה, אם נפטר מחובת קרבן במה ששילם בשפתיו. וז"ל החקרי לב (או"ח סי' ב): "ומידי דברי בענין זה נכנסתי לבית הספק למה שאמרו רז"ל וכן כתבו הטור ושולחן ערוך, דקריאת הקרבנות חשוב כהקרבת קרבן. אם יהיה לאדם חיוב חטאת או אשם, וכבר קרא פרשת חטאת ואשם, לכשיבנה בית המקדש במהרה בימינו אם חייב להביא, או דילמא כבר נפטר והוי חולין בעזרה וכו" עכ"ל.

וכבר העירו בזה ממה שאמר רבי ישמעאל (שבת יב): אחר שקרא והיטה, "כתב על פנקסו, אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת, לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמנה" ע"כ. אף שהיה יכול לעסוק בתורת חטאת ויעלה לו כמי שהקריב חטאת. – ותירצו, דהיינו רק להידור מצוה, כדדייק לישנא: "חטאת שמנה", שרוצה להדר יותר בקרבנו ולהוסיף בו חטאת שמנה, אבל בעיקרו של קרבן, יכול לצאת ידי חובתו אחר החורבן בעסק שפתיים בלבד.

ועד כדי כך חשיבא אמירתנו בזמן הזה ממש כקרבתנו, שמבואר בשולחן ערוך (או"ח סי' קל"ב ס"ה) גבי קטורת, וז"ל: "ויש שכתבו ליזהר לומר פיתום הקטורת מתוך הכתב ולא בעל פה, משום שהאמירה במקום ההקטרה, וחיישינן שמא ידלג אחד מסממנים, ואמרינן שהוא חייב מיתה אם חסר אחת מסממניה" עכ"ל. והרי שמייחסים חשיבות האמירה שבפה בלבד כדין ההקטרה ממש, וכשם שאם חסר אחת מסממניה בהקטרה נתחייב, כן יש לחוש בדילוג שבפיו, כי האמירה בזמן הזה ערכה גדול וחשוב כהקטרה שבמזבח על גבי מזבח הקטורת.

נמצינו למדין, עיקר קושי הגלות הזו שאנו עושים, היא בבלבול הדעת הגדול, והחשכות הנוראה שבהסתרה שבין ההסתרה, כשאין יודעים שהוא הסתר בלבד מה שאין רואים בחוש תוצאת העבודה וחשיבותה, ואין מחשיבים כראוי ואין מעריכים גודל ערך כח איש ישראל בכל מעשה טוב, וממילא מתרשלים מאוד מן העבודה וחשיבותה, ונעשה הכל ביבש בקרירות וקפאון, אשר קרן בדרך, כמצות אנשים מלומדה לצאת ידי חובתו בלבד. אבל בפנימיות לב אין ערך נכון להעריך ולהעצים בלבד, עד כמה צריך הוא להיות נטוע באותה עבודת הקודש, ולעשותה בדחילו ורחימו בכל לב ונפש, בכל מה שיוכל.

וכל זאת מחמת הצלחתו של עמלק עלינו רח"ל, במה שנכנס ללב האדם לייאשו ולהשפילו, שיביט אל עצמו בשפלות ובזלזול כוחו הגדול. ומחשבותיו תמיד יהיו תפוסים בגודל שפלות ערכו, ומשנן בלבד תמיד שאתה עי"ף ויגע ולא ירא אלקים, כמה חטאתי ופשעתי לפניו בעבירות קשות, ואנכי איש חוטא ופושע, מה לי לבוא ולגשת אל הקודש, כאשר בין כך אין עבודתי שווה כלום, שזה עיקר תכלית עבודתו של עמלק לייאש את האדם, ולהפילו בזרועות הייאוש.

אולם כבר מבואר הרבה בספרים הקדושים, בקדושת לוי בהרבה מקומות, ובספרי המגיד הקדוש מקוז'ניץ זצלה"ה ועוד, שכשמגיע האדם לתורה ותפילה וקיום המצוות, אינה העת להשפיל עצמו ולהפחית ערכו. כי אז צריך לקיים 'ויגבה לבו בדרכי ה', לידע נאמנה עד כמה מצפה השי"ת אליו ולעבודתו ולתפילתו ולמצוותו. גם בהיותו במצב של נפילה וירידה, ובכל עת ומצב שהוא, כל שהאדם מחויב מצד הדין, ודת תורתנו הקדושה מחייבתו באותה מצוה ותפילה. – הרי זה גופא מורה, שהשי"ת בכבודו ובעצמו מצפה על עבודתו זו, והוא שמצוה אותו בדבר רוצה וחפץ ממנו אותה עבודה, שהיא חשובה לפניו, ועולה לנחת רוח גדול לפניו, להתקין כתרים לקונו, אשה ריח ניחוח לה שאמרת ונעשה רצוני. ורק מעשה תענועים מתעתע בו עמלק והייצר הפנימי להפילו ולהסיתו מדרך הישר והנכון, להפילו לזרועות הייאוש, שאין הוא שווה כלום, ובין כך לא ייצא ממנו שום דבר, וחבל על כל העבודה וכו', ובכך כבש אותו ונצחו במלחמתו כשאר הפילו אל הייאוש הנורא המוביל לאבדון.

ועל כך צריך להילחם כנגדו, ולהגדיל בלבו ובנפשו גודל ערך עבודתו וכל תפילה ומעשה מצוה. וכמו שמפורש ברמב"ן ז"ל פרשת משפטים, בפסוק (שמות כב, כו) האמור בחובת השבת המשכון הצריך לדל, שאם יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני. ופירש בזה"ל: "ושמעתי כי חנון אני. חונן ומקבל תחינת כל אדם, אף על פי שאינו הגון, מגזרת חינוך. והענין, שלא תחשוב לא אחבול שלמת הצדיק, אבל שלמת אדם שאינו צדיק אקח ולא אשיבנו, כי צעקתו לא ישמע אל. לפיכך אמר 'כי חנון אני', ושומע צעקת כל מתחנן ל"י עכ"ל.

הרי מפורש, ששומע השי"ת כל תחינה וכל בקשה, ואף אם האדם אינו הגון ואינו כדאי לפי מעשיו והנהגתו, אם רק מתחנן אל ה' ומבקש בכל לב, הרי שומע השי"ת צעקת כל מתחנן ל"י.

ועד כמה חשובה מעלת התפילה, יש להביא ראיה מדברי הגמרא בשלהי מסכת ברכות (סג. גירסת עין יעקב בשולי הדף): "בכל דרכיך דעהו (משלי ג, ו), ואפילו לדבר עבירה. תדע, דגנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי" ע"כ. הרי לפנינו תפילה ההפוכה לגמרי מרצון ה', של גנב הבא במחתרת רח"ל, שהגם שהיא תפילה להצלחת העבירה דגניבה ורציחה רח"ל, מכל מקום שם תפילה יש בה, כי סוף כל סוף פנה והתפלל אל ה', ורחמנא קריא, ומכאן נראה כמה חשובה היא כל תפילה אף של איש ישראל הפשוט והחוטא ביותר.

כמ"ש דו"ז הרה"ק מקניצק זצלה"ה: "כי אתה שומע תפילת כל פה", תיבת 'פה' כשנקראת בפ' רפויה בלא דגש, היא תפילת כל 'פע'... לומר שאפילו תפילה היוצאת מפה שכזה, שהוא מסריח בדראונו רח"ל, תפילת 'פע'... אף היא מתקבלת ונשמעת למעלה, כי סוף כל סוף תפילה היא, ומטבעה של תפילה להתעלות למרום, ובהגיע זמנה אף להתקבל ברעווא ולהיכנס לפני ולפנים.

ד

עיקר קושי הגלות בהסתרה שבתוך ההסתרה

ובזה נבוא אל המכוון ביישוב סדר מחיית עמלק בזמן הזה, שנתבאר פשוט (לעיל אות א) שבודאי אין סופה של מצוה בזיכרון בלבד, אלא צריכה הזכירה להביא לידי מעשה, וכיצד תתקיים מחיית עמלק בזמנינו אנו הלכה למעשה.

ונראה לפי האמור שתימצא מחיית עמלק בשני אופנים הפוכים זה מזה, ותרווייהו נצרכים להשלמת המצוה, וזה בלא זה אי אפשר, וזה משלים לזה. – כאשר העמלק הפנימי מהפך את הדברים מקצה אל קצה, ולוקח שתי המידות

המשמשים באדם להפכם הפוך על הפוך, להשתמש בכל מידה בדיוק במקום ההפוך ממה שנצרך לה, והם מידות השפלות והגאות.

שבמקום שנצרך להתרוממות הנפש, הרי הוא מכניס שפלות, להשפיל את האדם להמעיט ערכו ומעלתו. וזו היא הנקראת בספרי קודש 'שפלות מזויפת' וענוה הפסולה, שכשמשמשת שלא במקומה הרי היא מפלת את האדם ומורידה אותו רח"ל.

והיינו בעת גישתו אל הקדושה ואל הרוחניות, כשצריך לעשות עבודתו עבודת הקודש בתורה ותפילה, וכל תפקיד של קדושה המוטל עליו, להוציא ולגלם את עצמו ואת כוחותיו להתעלות ולהתקדם בעבודה הרוחנית. שבה צריך לקיים 'ויגבה לבו בדרכי ה', לדעת ולהכיר נכונה מעלתו וסגולתו הפנימית, ועוצם כישרונותיו המבורכים, במה שחננו השי"ת, ומצפים ממנו להוציא את עצמו בכל לבו ונפשו וכוחו בעבודת שמים. – שבה מביא הוא השפלה ומורך ומייאש לב האדם, להמעיט את ערכו ולקרר ולצנן את לבו בקיפאון מוחלט שיתרפה עצמו ממלאכת שמים, ולא יעבוד ולא יתייגע כראוי לו, וזו השפלות והענוה אינה נכונה כלל, והיא 'שפלות מזויפת'.

והמבחן לידע ולהכיר באופי כל שפלות וענוה, אם מקורה מצד הקדושה, והיא הענוה הנכונה והרצויה, או שמקורה חלילה מצד הטומאה, והיא מזויפת מתוכה. – הוא לפי תוצאותיה של אותה ענוה ושפלות, להיכן היא מביאה את האדם, כי איכות כל דבר, והבחנתו הוא על פי תוצאותיו. והענוה הנכונה והישרה שמצד הקדושה, מולידה בטבעה השתוקקות גדול לעשות יותר ולהתעלות, משום ששואף כן להתדמות אל הצדיקים והאבות הקדושים שרואה עצמו רחוק מהם. ואילו הענוה הפסולה והשפלות המזויפת מולידה יאוש וחידלון ורפיון ידיים, להכניס את האדם לעצבות ולמרה שחורה, שבתוצאותיה יחדל ויתרחק ויקפיא את עצמו מלעשות כלום.

כמו שייסד בזה זקני הק' זצללה"ה בדברי בינה (פרשת משפטים קנא:), וזל"ק: "וכאשר זוכה האדם לבחינת 'מזבח אדמה', שהוא בחינת כוח השפלות האמיתי, אז השפע התמידי הוא על ידו. וזה רמוז בבחינת 'מזבח אדמה', כי האדמה הוא השפל מכל הנבראים. ועבודתנו הוא לבוא לזה בחינת אדמה, שהוא השפלות וההכנעה אמיתית. ובה נזכה באמת לבחינת צמיחה וגידול, כמו האדמה, שהוא מצמחת ומגדלת כל הברואים שבעולם וכו'".

"וזה שאנו אומרים בסיום התפלה, 'ונפשי כעפר לכל תהיה', היינו שנזכה לבחינת השפלות האמיתי, שהוא בחינת עפר – ועל ידי זה נזכה לכוח הצמיחה והגידול, 'ואחרי מצוותיך תרדוף נפשי', להחיות כל הנבראים והנמצאים שבעולם" עכ"ל"ק.

נמצא מבחן הענוה והשפלות אם נפשי כעפר לכל תהיה, כאשר תוצאת אותה שפלות היא "ואחרי מצוותיך תרדוף נפשי", שמולידה רדיפה והשתוקקות וחפץ גדול בלב להתגדל ולצמות, אחר שרואה ומכיר נאמנה שרחוק הוא מן השלמות ויש לו עוד הרבה מה שצריך לתקן ולעשות ולפועל ולהצמיח פירות ופירי פירות בעולם, ומתחיל לעשות ולפעול בכל לב. – אבל השפלות המזויפת מביאה את האדם בדיוק אל ההיפך מזה, שמוצא עצמו נבזה וחדל אישים, וכי מה אני ראוי ומה אני יכול, אין בכוחי ולא כלום, והרי הוא נופל עמוק עמוק בזרועות הייאוש, שיכול להישאר קבור בו שנים רבות רח"ל, מחמת חוסר האמונה הפנימית בכוחו הגדול ואפשרותו לתקן ולהתעלות הרבה בהצלחתו ברוחניות ובגשמיות.

ובכן צריכים אנו להתגבר במלחמת עמלק ובמחיית עמלק, בשני מידות הפוכים זה מזה, להשתמש בכל מידה במקומה הראוי לה. ובמקום שצריך להתנשאות ורוממות, שהיא בעבודה הרוחנית, לא יתן מורך ללבו, ולא יניח את עמלק להשפילו ולייאשו, כי ברוחניות מביא עמלק את השפלות, ואנו צריכים להביא תחתיה את ההתרוממות, לדעת ולהכיר גודל חשיבות עבודתנו לפני ה' בכל מצב שהוא, גם בעתותי חשכת הגלות שנמשלה ללילה, כמשנ"ת בליל שבת קודש, וחשיבות כל דבר קטן, ומעשה מצוה שעושה האדם, גם בזמנים חשוכים של נפילה וירידה.

כמו שכתב זקני זצללה"ה בדברי בינה פרשא דידן (דף ריב:): בתוה"ד: "כי עיקר אמונת האיש הישראלי, להאמין בו יתברך שמקבל תענוג ונחת רוח מעבודת ישראל בכל מדריגה ובחינה שהם. וכמו שמקבל תענוג ונחת רוח מעבודת האדם בתורה ובתפילה, כמו כן אם לפעמים ח"ו נופל ממדריגתו, והוא בשפל המצב ובדיוטא התחתונה ח"ו, אם אז מתחזק ומתגבר, ואומר 'קפיטל תהלים' בשברון לב, ובמרירות לפניו יתברך. – מקבל הוא יתברך תענוג ונחת רוח מזאת, כמו כל העבודות הגדולים" עכ"ל"ק.

וזה היא חלק אחד שבעבודה הרוחנית, להאמין בכל לב בערך וגודל חשיבות עבודתו עד מאוד, וכוחו וסגולתו שיאמין בעצמו ובכח איש ישראל. שאין בכך שום גאווה, כאשר יסודה של גאווה היא במה שמחזיק עצמו יותר מחבירו, ומנשא עצמו מעל חבריו לפסוע על ראשיהם. אבל כאן שמכיר ערך כל איש מישראל, הרי גם הוא בתוכם, כמו סגולת כל איש מישראל וכוחו ומעלותיו הפנימיים לאין ערוך.

ומאידך מצד השני יתפוס החבל בקצהו ההפוך, כשמגיע אל הגשמיות, והצלחת האדם בחייו הגשמיים. – שם מביא עמלק גאות והתנשאות ורום לב, לומר כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, להתגאות בהצלחותיו ולהחזיק את עצמו יותר מאחרים. – אז צריך לבער הגאווה וההתנשאות מן הלב, וזו העת והמקום להשתמש במידת הענוה הנכונה.

כמו שכתב בסה"ק נועם מגדים שלהי פרשא דידן בפסוקי סיום הפרשה (שמות כט, מה-מו) "ושכנתי בתוך בני ישראל והייתי להם לאלקים, וידעו כי אני ה' אלקיהם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לשכני בתוכם". וזל"ק: "או יאמר 'וידעו', כי כלל גדול ורב ועצום הוא בעבודת בוראינו יוצרנו, איש אשר יזכה לגדולה ורוממות, הן גופניות עושר וכבוד, הן רוחניות קדושה רבה. יזכור תמיד עת שפלותו, למען ינע לבבו ולבלתי רום לבבו ח"ו, ובזה יפול בכל מכל כל. הלא ידעת ושמעת כי האיש 'רבעם' היה איש חיל ועצום, תורתו כשמלה חדשה שאין בה דופי, ותלמידי חכמים דומין לפניו כעשבי השדה, וגסות שבו היא טרדתו למדחפות. ולא כן משפט הצדיקים בגדלם יזכרו שפלותם, וכל חושק וכוסף ה' בישראל בעבור זה הוא, כמאמרם זכרונם לברכה (חולין פט). חושקני בכס כו' נתתי גדולה לאברהם כו', והמלך דוד באיתן ממלכתו הזכיר שפלותו, 'ויבחר בדוד עבדו ויקחהו ממכלאת צאן מאחר עלות כו' (תהלים עח, ע-עא) ויש להאריך בזה ולא עת האסף. והנה הזכרת יציאת מצרים היא הכנעה לגדלות הגוף וגם לגדלות הנפש. לגוף כי היו בבית עבדים, ולנפש שעובדי עבודה זרה ונשקעים בטומאה היו. לולי חסדי ה' לדלג על ההרים לגואלם חיש מהר כידוע. וזהו יאמר הכתוב 'וידעו כי כו' לשכני בתוכם', למדריגה רבה זו של שכני בתוכם יזהרו לדעת תמיד צאתם ממצרים מבית האסורים למלוך, לבל יתגאו דהרי זה כעובד עבודה זרה ופורק אלהות ח"ו, רק יהיו בהכנעה וענוה, ואז 'אני ה' אלקיהם', אני ולא אחר, כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. נ"ל" עכל"ק.

ובזאת נמצא עולה מבואר דרכי מחיית עמלק הלכה למעשה, להתהלך בשתי המידות בהיפוך הגמור משימוש של עמלק. בגשמיות שהוא מביא גאות והתנשאות וגסות הרוח, להתהלך בענוה הכשרה, לזכור שלא כוחי עשה לי זאת, והכל נשפע במתנת חנם מן השמים, להודות לפניו ולזכור עניינו ומרודנו שהוכח שמצידנו הרי היה יכול להיות גרוע הרבה יותר, כמ"ש הנועם מגדים, וכל הצלחתנו אינה אלא ממנו יתברך ואין כאן שום מקום גאות. ומאידך ברוחניות שמביא עמלק השפלות הטמאה והיאוש והעצבות, להתגבר כנגדו בחיזוק עצום, להסיר כל מורך מן הלב, ולגרש הייאוש והשפלות המזויפת הזו, להגביה את לבו בדרכי ה' כמבואר.

ובזה נבוא אל היישוב בפתיחת הפרשה, "ואתה תצוה את בני ישראל", שנתבאר לעיל (אות א') מדברי הזוהר הקדוש ובעל הטורים שלא נזכר שמו של משה בזו הפרשה, מחמת שאמר 'מחני נא מספרך', שתמהנו מאוד בזה, שלא יתכן לפרש הדבר כעונש וקללה על מסירות נפש גדולה ועצומה שכזו, שמוכן למסור נפשו משני עולמות בשביל ישראל.

ברם נראה, שבוודאי לאו בתורת 'עונש' וקללה אתינן עליה, ואין כאן חלילה ענישה רעה למשה, אלא אדרבה שכר גדול הוא לו חלף עבודתו הגדולה במסירות נפש עצומה כזו.

ויבואר בהקדם דברי התניא קדישא (ח"א פרק מד, ואגה"ק שלהי פרק כז), שיש בכל איש ישראל ניצוץ ממש רבינו ע"ה, וכוונת מ"ש בתיקונים (תיקון סט קיד): "אתפשטותא דמשה בכל דרא", שאין הכוונה רק לחכמי הדור וסופריו, אלא "שאחר פטירתו מתפשטת הארתו בכל דרא ודרא, לששים רבוא נשמות, כמו שמש המאיר מתחת לארץ לששים רבוא כוכבים" עכל"ק.

ובזה פירשו טעם שלא ידע איש את קבורתו (דברים לד, ו), כאשר אף עצם גופו של משה נתקדש כמלאכים, כמ"ש הרמב"ם בפ"ז מהל' יסוה"ת (סוף הל' ו), והרי הוא "איש האלקים" (שם לג, א), שעצם מהות האיש וגופו אלקי וזך כנשמה הרוחנית, לפיכך אין קבורה לגופו, שכל כולו טמון ונחדר בתוכי נשמות ישראל לדורות עולם.

כאשר בחיי חיותו היתה הנהגתו של משה בגלוי ובפרסום מלכות שמים, לכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל' (שם לד, יב). אך לאחר הסתלקותו נטמן להאיר בתוכי ההסתר וההעלמה, ונתקיימה בקשתו שרצה למסור את נפשו בשביל ישראל, במאמר 'מחני נא וכו'', שאפילו על תנאי היא באה, כמ"ש הבעה"ט. והיינו שניתן לו כוח זה להציל את ישראל ולרוממם גם בעת שפלותם, אפילו בהיות יש ישראל נמחה חלילה מן הספר, ונתרחק ונעלם ונסתר בהסתרה שבתוך ההסתרה. – יש בו בתוכו ניצוץ קיים מנשמת משה רבינו ע"ה, רעיא מיהמנא, שמסר נפשו עליו, וחדר בו בנקודת שורש נשמתו, להאיר אליו מתוך חשכה. ולעודד ולרומם איש ישראל מאותה שפלות מזויפת שמחדיר בו עמלק להורידו בייאוש המר לעמקי שאול תחתית. ובכוחו למחות זכר עמלק מן הלב, כאשר ניצוץ של משה רבינו ע"ה מסייע בעדו, וצריך רק להצית ולהבעיר אותו ניצוץ קדוש, עד שתהא שלהבת עולה מאליה, כדי שיאיר בלבו אותו חלק אלקי ממעל הבער בקרבו, ולהכיר נאמנה כמה יכול לעשות

ולפעול לעילא ולתתא, ולהתעלות ולהתקדש בתורה ובמצוות, למחות זכר עמלק ולבער הרע מכל וכל, ובזה זכה משה שיהיה מקום קבורתו בתוך תוכו של כל אחד ואחד מישראל לדורות עולם.

סיכום הדברים במלחמת מחיית עמלק שאנו מצווים בימי הפורים הללו, בסוד משפיל גאים ומגביה שפלים. מקום שעמלק מגביה ומנשא, שהוא בחומר הגשמי, אנו משפילים בענווה ושפלות רוח. ומקום שהוא משפיל לייאש אנו מרוממים לעודד ולגביר חיילים בטוב ובנעימים.

כמו שרמזו בספרים הקדושים ברמז המשנה בשבת (לד.): "שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה, עשרתם ערבתם הדליקו את הנר". ובגמרא (שם): "אמר רבה בר רב הונא, אף על גב דאמור רבנן שלשה דברים צריך אדם לומר וכו', צריך למימרנהו בניחותא, כי היכי דליקבלינהו מיניה" ע"כ. - 'ערב שבת עם חשכה', רומז לזמנים ודורות חשוכים הללו של עקבתא דמשיחא, לפני יום שכולו שבת. יש להתעורר להדליק נר הפנימי, נר ה' נשמת אדם. על דרך שכתב בזה כ"ק אאמו"ר זצללה"ה בספה"ט חלקת יהושע מאמרים (מאמר שלישי עמו' נ): "דעל ידי פגם הברית נחשך מאור עיניו, כמ"ש ברמב"ם הלכות דעות (פ"ד הלי"ט), עיניים הרוחניים גם כן. וזה 'ע"ש עם חשיכה', שנחשכו מאור עיניו. אז העצה 'עשרתם', עשר הוא יו"ד, ויו"ד על שם המחשבה (רש"י שמות טו, א), לתקן פגם המוח ולהתבונן בגדולתו יתברך שמו. 'ערבתם', מרמז על עירוב טוב ורע, להתבונן בשפלות עצמו איך שלא בא עוד לתיקון הגמור. ואז על ידי קדושת ויקרת אור הופעת שבת קודש, יקוים בו 'הדליקו את הנר', נר מצוה ותורה אור (משלי ו, כג), מצות ה' ברה מאירת עיניים (תהילים יט, ט) "עכל"ק.

אמנם בכל זו ההתעוררות שצריך איש ישראל לעורר את עצמו בחשכת עקבתא דמשיחא, ערב שבת עם חשכה, קיימא לן שצריך "למימרנהו בניחותא", כמ"ש בסה"ק דברי ישראל (כללי אורייתא, אות ג ד"ה ג' דברים) וז"ל: "אמר אא"ז זצוק"ל, ערב שבת עם חשיכה רומז לעקבותא דמשיחא כמובן, וצריך למימרנהו בניחותא, היינו להתנהג עם ישראל בנחת וכל טוב, כי היכי דליקבלינהו מיניה, ודי למבין" עכל"ק.

והיינו כמו שנתבאר, שצריך לעודד ולרומם איש ישראל בניחותא, ולחזק לב נשבר, ולאמץ ברכים כושלות. שלא יחשוב האדם חלילה שאין בכוחו כלום, ושלא יתייאש את עצמו מכוחותיו וסגולותיו הפנימיים, כי אם לרומם את רוחו בניחותא ובנעימות, שיכיר בטובתו וסגולתו.

והדברים אמורים כמו כן כלפי שמיא, כאשר השי"ת מקיים את תורתו כנודע. שאף כי מעוררים אותנו מן השמים בערב שבת עם חשכה, להשיב לב ישראל לתשובה ולמעשים טובים. - הרי קיימא לן הלכתא, שצריך "למימרנהו בניחותא", ולהתנהג עם ישראל "בנחת וכל טוב", להשפיע עליהם רחמים וחסדים מגולים, ולעורר עליהם חמלה ורחמים גדולים, מחמת שפלות הדור וחשכתו, 'כי היכי דלקבלו מיניה', ובדורות כאלו צריכים ישראל לעידוד וקירוב באהבה רבה ואהבת עולם, לעודד ולרומם בניחותא, ולא חלילה בהיפך בייסורים ומכות וצרות ועגמות נפש חלילה וחלילה, כי אם מתוך החסד והחמלה שיכירו וידעו כי מאתך היא מנוחתם, מנוחת הדעת ומנוחת הנפש. שבזה בודאי יקבלו מיניה, וישיבו ליבם בתשובה ובמעשים טובים. וזו הדרך להשיב לב ישראל בתשובה, כמו שמפורש בקראי דידן: "והיה בהניח ה' אלקיך לך מכל אויבך מסביב וכו' - אז - תמחה את זכר עמלק מתחת השמים", להכרית את זכרו משלם, ולבער כל הרע מן העולם בתכלית השלמות, ולהחיש את התגלות השכינה והקדושה בכל העולם, בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

לקבלת הגליון מידי יום רביעי למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com